PARTICULARITĂŢILE MUNCII NEREMUNERATE ÎN FOLOSUL COMUNITĂŢII APLICATE SUBIECŢILOR PROBAŢIUNII

Tatiana ROGAC

CZU: 343.24 tatianarogac0@gmail.com

In my opinion, punishment in the form of unpaid community service is one of the most effective ways of eradicating growing deviance, even for a mature generation. In order to ensure a natural balance between offenders and punishment, unpaid community service must be applied. This punishment asserts itself as a deregulation with restorative content and educational corrective properties and ensures a reduction in recidivism.

S-a constatat că formele tradiționale de protecție a societății împotriva criminalității nu mai sunt atât de eficiente, penitenciarele au devenit supraaglomerate, detenția nu mai are acea putere de intimidare asupra infractorilor; mai mult decât atât, acestea nu asigură reintegrarea socială a infractorilor. În acest sens, majoritatea statelor, printre care și Republica Moldova, au abordat o politică de minimalizare a numărului de condamnați la pedepse privative de libertate, elaborând și implementând metode alternative de sancționare, scopul lor fiind acela de a-l pedepsi pe condamnat într-un mod cât mai adecvat din punctul de vedere al menținerii unui contact permanent cu mediul social.

La etapa actuală de dezvoltare, această direcție este promovată pe larg de instituția probațiunii comunitare, care reprezintă o măsură emblematică a sistemului penal și care, de-a lungul timpului, a cunoscut un șir de modificări care s-au răsfrâns, în mod nemijlocit, asupra sistemului de pedepse al fiecărui stat. Prin urmare, acest fenomen a condus la abordarea unei noi viziuni privind natura sistemului penologic, și anume: crearea unei zone de trecere de la o justiție penală represivă la una restaurativă, direcționată spre realizarea întocmai a scopurilor vizate de pedeapsa penală. „*În prezent în Republica Modova se pune tot mai mult accent pe umanizarea justiției penale, dorindu-se realizarea unei justiții restaurative, aplicarea unor pedepse alternative de libertate cu o formă de execuție constructivă*” [1, p.54]. Din aceste considerente, la etapa actuală, probațiunea comunitară, este o instituție care, din punct de vedere teoretic, încă dă naștere unor numeroase controverse, iar în plan practic provoacă anumite incertitudini create de ambiguitatea prin care aceasta se caracterizează. Totuși, în pofida celor menționate, atât la nivel național, cât și internațional, se poate observa o aplicabilitate relativ mare a măsurilor de supraveghere în comunitate, iar aceasta prezintă interes din punctul de vedere al eficienței lor. Astfel, când vorbim despre eficacitatea unui sistem de pedepse, în special comunitare, urmează a fi luate în calcul o multitudine de aspecte, cum ar fi, de exemplu, existența unor relgementări legale

suficiente și necesare privitoare la punerea în aplicare a sancțiunilor comunitare, modul și experiența de viață a beneficiarului, practicile de supraveghere aplicate de către consilierii de probațiune.

Procesul de reformare a legislației penale în Republica Moldova a trezit în mod inevitabil interesul studierii experienței pozitive a altor țări în ce privește aplicarea pedepsei penale.

În baza celor afirmate mai sus, și în Republica Moldova a fost inițiat un proces de reformare a justiției penale prin modernizarea acesteia și prin introducerea unei asemenea forme de corecție ca munca neremunerată în folosul comunității.

Pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității poate să îndeplinească aceleași funcții și să asigure realizarea acelorași scopuri precum o pedeapsă privativă de libertate, în măsura în care nu există multe studii care să demonstreze eficiența și influența pozitivă a unei astfel de sancțiuni asupra condamnaților. De fapt, este o problemă care incubă mai multe aspecte, legate de modul în care persoana supusă unei asemenea sancțiuni percepe natura și forța sa juridică, precum și reacția societății în raport cu menținerea în mediul social a unei persoane care se face vinovată de comiterea unei fapte cu caracter penal și care, într-o anumită măsură, prezintă un pericol. Deci, resocializarea condamnaților sub presiunea unei alternative la pedepasa cu închisoarea, impactul pe care sistemul probațiunii îl are asupra acestor persoane, este una dintre problemele actuale, care se reflecta prin prisma implementării muncii neremunerate în folosul comunității, a liberării de răspundere penală și liberării de pedeapsă penală.

Reglementarea legală a pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității este stipulată în Codul penal, Codul de executare, Legea cu privire la probațiune, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1643 din 31.12.2003 privind Regulamentul cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității [2, p.100]. Astfel, în lumina celor reflectate, conchidem că fundamentarea unui sistem judiciar modern nu poate avea loc decât sub egida unei funcționări eficiente și practice a sistemului de probațiune, în general, și a asigurării executării pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, în special, aceasta din urmă având potențialul de a contribui la creșterea încrederii populației în actul justiției prin implicarea acesteia în procesul de reabilitare și resocializare a condamnaților. Prin urmare, se poate de afirmat cu tărie că probațiunea comunitară se desfășoară doar în interesul comunității, având ca scop resocializarea persoanelor care au încălcat legea penală, reducerea riscului de recidivă, precum și valorificarea potențialului socioeconomic al condamnaților.

Munca neremunerată în folosul comunității, din perspectiva celor analizate, apare în calitate de alternativă la pedeapsa cu închisoarea, în condițiile în care aceasta plasează condamnatul în cadrul comunității încă de la începutul executării pedepsei, acesta nefiind supus izolării în penitenciar. Din aceste considerente, această pedeapsă este considerată cea mai eficientă măsură comunitară la etapa actuală de dezvoltare a sistemului sancționator.

Astfel, în virtutea unei analize ample a legislației naționale, am constatat că munca comunitară poate fi aplicată de către instanță atât ca pedeapsă principală, cât și ca obligație în cazul condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei, acest fapt fiind salutat de către majoritatea practicienilor. Totodată, din analiza datelor statistice am ajuns la concluzia că instanțele de judecată recurg la aplicarea acestei măsuri din ce în ce mai mult, lucru care ne permite să credem că actorii justiției au încredere în efectele pe care le poate produce aplicarea acesteia, precum și faptul că societatea a acceptat într-un final executarea pedepsei penale într-o asemenea manieră. De fapt, în urma investigațiilor realizate, nu putem concluziona decât faptul că munca în folosul comunității asigură posibilitatea condamnatului de a-și menține relațiile cu membrii din comunitate și de a-i compensa pe aceștia prin efectuarea unei munci benefice tuturor, precum și prin respectarea regulilor moral-legale.

Introducerea pedepsei sub formă de muncă în folosul comunității ca alternativă la detenție este o măsură mai eficientă de educație și reintegrare: costurile de detenție vor fi eliminate, munca depusă în folosul comunității ar avea o valoare mai mare și bugetul local nu ar trebui să mai plătească unui prestator care execută acea muncă.

Prin urmare, munca în folosul comunității este o modalitate cu costuri sociale mai mici pentru comunitate, iar implementarea serviciului în folosul comunității poate ajuta la crearea unui sistem de justiție mai uman, care să ia în considerare nevoile reale ale comunității, mai degrabă decât politicile sau beneficiile economice.

Implementarea cu succes a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității necesită o bună atitudine publică față de acest tip de justiție restaurativă. Prin urmare, este necesar să se comunice corect și continuu publicului eficiența și semnificația socială a acestei pedepse.

Succesul aplicării unei asemenea pedepse poate fi demonstrat prin prezentarea și analizarea datelor statistice, de unde s-ar concluziona faptul că instanțele de judecată, odată cu introducerea în sistemul de drept penal a unei asemenea măsuri, recurg masiv la aplicarea ei. Acest fapt nu poate fi decât îmbucurător, deoarece înseamnă că societatea acceptă o asemenea măsură alternativă.

Conform raportului de analiză al Inspectoratului Național de Probațiune, activitatea privind asigurarea executării pedepsei/sancțiunii MNFC, pentru perioada lunilor ianuarie-mai 2023, a vizat doi indicatori: *cantitativi și calitativi:*

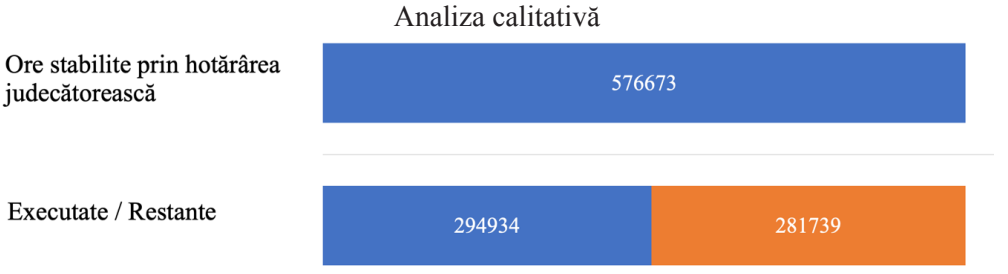
Tabelul 1

Analiza cantitativă

MNFC	Art.37 CP RM	Art.67 CP RM	Art.67/65 CP RM	Art.67/65[1] CP RM privare	Art.67/65[1] CP RM anulare	Art.92 CP RM	Total
În evidență la început de an (2023)	1022	897	10	9	623	71	2632
Parveniți în evidență	1485	1000	1	1	711	56	3254

Excluși din evidență	1406	994	3	2	689	67	3161
Sunt în evidență la sfârșitul perioadei raportate	1103	905	8	8	645	60	2729

Tabelul 2

Bibliografie:

1. Manual operațional de formare a consilierului de probațiune. Chișinău, 2018.
2. ZAHARIA, V., HANS-GUNNAR, St. POPA, Vl., POPA, V. Manualul consilierului de probațiune. Chișinău, 2011.
3. Legea cu privire la probațiune, nr.8 din 14.02.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.13-19/29.
4. Codul penal al Republicii Moldova, nr.985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74/195.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, nr.1643 din 31.12.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2004, nr.16-18/124.

Recomandat
***Augustina BOLOCAN,** dr., conf. univ.*